

نکته سوم: همیشه انجام کارهای خارق‌العاده، دلیلی بر حقیقت اعتقادات یک فرد نبوده و هیچ ملازمه‌ای میان اظهار کشف و کرامات و حقیقت ظاهر کننده آنها وجود ندارد؛ چون رسیدن به این مقامات هم از طریق سیر و سلوک شرعی و انجام ریاضت‌های الهی و هم از طریق غیرشرعی و انجام ریاضت‌های شیطانی امکان‌پذیر است. بنابراین نمی‌توان به محض دیدن امور عجیب و غیرعادی از یک نفر، حکم به الهی و صادق بودن آن فرد نمود؛ ضمن اینکه انجام معجزات به دست پیامبران علیهم‌السلام نیز، تنها دلیلی برای اثبات رسول بودن آنان است نه حقیقت محتوای پیامشان. به‌عنوان مثال، پیامبری مانند حضرت صالح علیه‌السلام برای اثبات مطلب حقیقی همچون یگانگی خداوند نمی‌توانست به معجزه خود، یعنی خارج کردن شتر از دل کوه تمسک کند، بلکه این معجزه تنها نشانگر آن است که وی فرستاده خداوند است.

قدرت‌های غیرعادی و معنویت

پایگاه جامع فرق، ادیان و مذاهب
www.adyannet.com

قدرت‌های غیرعادی و معنویت

یکی از علل گرایش به عرفانهای کاذب، استفاده رهبران این شبه معنویتها از قدرتهای غیرعادی است؛ یعنی کارهایی انجام می‌دهند که در شرایط عادی انجام‌شدنی نیست. برای تشخیص مدعیان راستین عرفان الهی و مدعیان دروغین، لازم است منشأ صدور کارهای خارق‌العاده و غیرمعارف مشخص شود.

منشأ صدور کارهای خارق‌العاده می‌تواند امور مختلفی باشد. در ذیل به برخی از آنها و منشأ صدورشان اشاره می‌شود:

۱. امدادهای غیبی:

امدادهای غیبی به معنای مددهایی است که از غیب سرچشمه می‌گیرد. هرچند با عنایت به معنای لغوی واژه مذکور می‌توان جهان و نظم، حیات و نشاط و همه نعمتهای موجود در آن را مدد گرفته از عالم غیب و از مصادیق امدادهای غیبی دانست،^(۱) ولی این ترکیب در اصطلاح به معنای مددهای غیبی ویژه در زندگی بشر بوده^(۲) و وقتی برای انسان اتفاق می‌افتد که امیدش از همه جا قطع شده باشد.

۱. مجموعه آثار، شهید مطهری، ج ۳، ص ۳۴۴، «امدادهای غیبی در زندگی بشر».
۲. همان.

تعبیر «امداد غیبی» در قرآن به کار نرفته؛ ولی آیات متعددی به امدادهای غیبی الهی اشاره کرده است. مانند: فرستادن سپاه نامرئی،^(۳) یاری با فرشتگان،^(۴) ایجاد آرامش در دل‌های مؤمنان،^(۵) ایجاد هراس در دل‌های دشمنان،^(۶) فرستادن بادهای ویرانگر،^(۷) کم جلوه دادن لشکر دشمن،^(۸) فرستادن لشکر پرندگان،^(۹) برهم زدن نقشه‌های دشمنان^(۱۰) و....

۲. معجزه:

امر خارق‌عادی است که مطابقت با ادعا داشته و به اذن و اراده خداوند، برای تأیید انبیا و اثبات صدق دعوت آنان و مزید اطمینان مؤمنان، بر دست انبیا جاری می‌شود و مقرون به تحدی است؛ یعنی پیامبری که معجزه بر دست او جاری می‌شود، از همگان، به‌ویژه منکران و ناباوران می‌خواهد که اگر معجزه او را عملی عادی می‌دانند و حاکی از صدق دعوت او نمی‌شمارند، همانند آن را بیاورند. بر همین اساس امام صادق علیه‌السلام فرمود: «**الْمُعْجَزَةُ عَلَامَةُ اللَّهِ لَا يُعْطِيهَا إِلَّا أَنْبِيَاءُهُ وَرُسُلُهُ وَحُجَجُهُ لِيُعْرَفَ بِهِ صِدْقُ الصَّادِقِ مِنْ كَذِبِ الْكَاذِبِ**؛ معجزه نشانه‌ای برای خداست که خداوند آن را به کسی جز پیامبران و رسولان

۳. احزاب/ ۹.

۴. آل عمران/ ۱۲۴ و ۱۲۵.

۵. توبه/ ۲۶.

۶. آل عمران/ ۱۵۱.

۷. احزاب/ ۹.

۸. انفال/ ۴۴.

۹. فیل/ ۳.

۱۰. انفال/ ۱۸.

و حجت‌هایش عطا نمی‌کند و هدف از آن این است که بوسیله آن راستگویی راستگو از دروغگویی دروغگو شناخته شود.^(۱۱)

۳. کرامات اولیاء:

کارهای خارق‌عادی است که از انبیاء، ائمه و اولیای الهی صادر می‌شود بی‌آنکه در مقام تحدی باشد. نسبت کرامت با سایر خوارق‌عادات این است که هر کرامتی خارق‌العاده است؛ ولی هر امر خارق‌العاده‌ای کرامت نیست. شرط کرامت این است که از صالحان صادر شده و نیت و هدفی الهی داشته باشد. قدرتهایی همچون طیّ الارض، دیدن باطن انسانها [چشم برزخی]، رؤیاهای صادقه و... را می‌توان در این بخش جای داد.

۴. نیروهای روح انسان:

همان‌گونه که جسم انسان قابلیت‌های فراوانی دارد، روح انسان نیز قابلیت‌های بالقوه‌ای دارد. هر فردی می‌تواند با تمرین‌های خاص، قدرتهای فرامادی خویش را تقویت نماید. اغلب کارهای خارق‌العاده مرتاضان و قدرتهایی همچون هیپنوتیزم، تله‌پاتی، انرژی‌درمانی و برخی فنون مورد استفاده در ورزشهای رزمی را، می‌توان در این بخش جای داد.

۵. نیروهای طبیعت:

نیروهایی است که منبع صدور آنها، خواص و آثار مواد و پدیده‌های موجود در طبیعت است. استفاده گسترده

۱۱. بحارالانوار، محمد باقر مجلسی، ج ۱۲، ص ۷۷.

عرفانهای کاذب همچون عرفان سرخپوستی از مواد گیاهی با خواص روان‌گردان در جهت به‌خلسه بردن مریدان، استفاده از خواص برخی سنگها و کریستالهای موجود در طبیعت و حتی در مواردی استفاده از قرصهای شیمیایی روان‌گردان، نمونه‌های بارزی از استفاده از این نوع نیروهاست.

۶. نیروهای شیطانی:

نیروهایی که ریشه اصلی آنها، در استفاده از علوم شیطانی و ارتباط با شیاطین است. سحر و جادو، تسخیر و احضار جن را می‌توان در این قسمت قرار داد. شیادان عارف نما از جنّ به خاطر قابل مشاهده نبودن به‌عنوان ابزاری برای به‌انحراف کشیدن مردم با نام معنویت و عرفان استفاده می‌کنند.

با استفاده از آیات قرآن کریم به دو نمونه از قدرتهایی که از طریق سحر و جادو و ارتباط با شیاطین قابل دستیابی است، اشاره می‌کنیم تا ابعاد تأثیرگذاری این نوع از نیروها بیش‌تر روشن شود.

الف. قدرت انتقال اشیاء توسط جن

در آیه ۳۹ از سوره مبارکه نمل ماجرای انتقال تخت بلقیس از سرزمینش به بارگاه حضرت سلیمان علیه السلام چنین مطرح شده که حضرت سلیمان علیه السلام از اطرافیان خویش خواستند تا آن جابجایی را صورت دهند. یکی از افرادی که به این خواسته حضرت جواب داد، از بزرگان جن بود. قرآن کریم سخن او را چنین نقل می‌کند: ﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنْ

الْجِنِّ اَنَا اَتِيكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُوْمَ مِنْ مَّقَامِكَ وَاِنِّي عَلَيَّهٗ لَقَوِيْ اٰمِيْنٌ﴾؛ «عفريتی از جن گفت: من آن را نزد تو می‌آورم پیش از آنکه از مجلست برخیزی و من نسبت به این امر، توانا و امینم!»

از این آیه می‌توان برداشت نمود که جنّ، دارای قدرت انتقال اشیاء، با سرعتی فوق‌العاده است. یکی از مدعیان عرفان‌های کاذب به نام سای بابا در هند از این قدرت شیطانی برای جذب مریدان بهره می‌گرفت و در مراسمات عمومی ناگهان اشیائی را در دست خود ظاهر نموده و آنها را به مریدانش هدیه می‌داد.

ب. قدرت تصرف در افکار و ایجاد تصویر ذهنی

در داستان مبارزه حضرت موسی علیه السلام با جادوگران فرعون آمده که جادوگران، اقدام به تصرف در چشم بینندگان نموده و به تعبیر آیه مبارکه، چشم مردم را سحر نموده و در این هنگام طنابها و عصاهای آنان بر اثر سحرشان چنان به نظر می‌رسید که حرکت می‌کند. ﴿قَالَ اَلْقُوا فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوْا اَعْيْنَ النَّاسِ وَاسْتَرٰهُبُوْهُمْ وَجَاؤُ بِسِحْرِ عَظِيْمٍ﴾؛^(۱۲) «گفت: شما بیفکنید و هنگامی که [وسایل سحر خود را] افکندند، مردم را چشم‌بندی کرده و ترساندند و سحر عظیمی پدید آوردند.»

چند نکته قابل توجه

نکته اول: هدف عارفان الهی از سیر و سلوک، دستیابی به نیروهای خارق‌العاده نیست؛ گرچه با عبودیت و بندگی

۱۲. اعراف/ ۱۱۶.

خداوند چنین نیروهایی نیز حاصل می‌شود.

همچنین با دقت نظر در آیات قرآن می‌توان فهمید که هدف خلقت انسان، فقط عبودیت خداوند است، نه دستیابی به نیروهای عجیب‌وغریب. بنابراین حتی در مورد نیروهای ماورایی که دستیابی به آنها، مستلزم کار حرامی هم نباشد، باز هم اتلاف نمودن عمر است. همانطور که گاهی دیده می‌شود مرتاضی برای آنکه بتواند با قدرت نگاهش، قطار در حال حرکت را متوقف کند، هفتاد سال سخت‌ترین ریاضت‌ها را متحمل می‌شود و تنها سودی که به دست می‌آورد ایجاد هیجان و سرگرمی موقتی برای سایر انسان‌ها است.

نکته دوم: انجام یک عمل خارق‌العاده ممکن است از منابع مختلفی سرچشمه گرفته باشد؛ بنابراین لزوماً مشابه بودن نوع اعمال دلالتی بر یکسان بودن منشأ صدور آنها ندارد. به عنوان مثال، قدرت ذهن‌خوانی [خواندن افکار] ممکن است از کانال امداد الهی اتفاق بیفتد، چنانکه در احوالات اولیاء الهی، مواردی از این دست مشاهده شده است و یا اینکه این قدرت، از طریق قابلیت‌های فرامادی انسان همچون تله‌پاتی حاصل شود و یا از طریق ارتباط با شیاطین این عمل صورت گیرد.

بنابراین ملاک تشخیص مدعیان دروغین معنویت با رهروان حقیقی این مسیر، در نوع کارهای خارق‌العاده صادره از آنان نیست؛ بلکه طبق آموزه‌های عرفان اسلامی، ملاک اصلی تشخیص در این زمینه، پایبندی فرد به شریعت الهی است.